

Historien om Ingerskulle i Hällesdalen

Hur Ingerskulle blev vårt sommarhem

Upprinnelsen till att Olle och Bengta byggt sitt sommarställe Ingerskulle var att en kollega till Olle professor K G Karlsson på Chalmers rekommenderade Olle att hyra ett torp i Hällesdalen inför sommaren 1937.

Hällesdalen är beläget på vägen mellan Kolhättan och Ljungskile. Under somrarna 1937 och 1938 hyrde då familjen huset ”Gatan”, första huset man möter när man åkt ner för Klevet. Klevet var på den tiden en brant slingrande ”alpinväg” med glimmerglänsande stenar av kalksten. Det är ett under att bilar kunde ta sig upp och ner för branten.

Badpatrullen med barnflicka lämnar ”Gatan”

Varje år hyrde Olle en taxi med släpvagn för att vi skulle kunna ta med oss nödvändiga möbler till detta sommarställe. Överst tronade Johans barnsäng. Vi åkte ut den 16 juni – alla flaggade för det var Gustav V:s födelsedag - och vi stannade i Kungälv vid kyrkan för att köpa Kungälvs mjuka pepparkaka.

Som den hängivne vandraren Olle var, upptäckte han vid sina vandringar runt om i Hällesdalen tomten med sin hänförande utsikt över det som vi alltid kallat Hakefjorden. När Olle tog med familjen för en första visning var den s k Lyckan praktiskt taget helt igenvuxen med stora vackra enar – endast några kvadratmeterstora gläntor fanns mellan dem - och det fanns ingen sikt genom den tätbevuxna låga tallskogen på vägen ut till utsiktsplatsen. Man fick treva sig fram och vika undan alla torra grenar för att komma fram. Mormor var med och när hon kommit till klippan ovanför platsen för det blivande huset, sa hon: ”Här är kaffeplatsen...”.

Ett ”Shangri-la” sa Birgitta långt senare. Ingerskulle är namnet; det går en sägen om att en Inger eller Ingegerd skall ha bott där, men vi har inte kunnat hitta några husrester.

”Gatan ” var opraktisk och ohygienisk och övergavs sommaren 1939, då familjen hyrde boningshuset till Hermanssons bondgård i Starrkärr nära Ödsmål. Där tog planerna på att bygga ett sommarställe fart. Bengta hade fått 20 000:- från Tybble för en försäljning av mark till Almby kyrkogård.

Tomten skulle köpas av Johannes Persson och hans syster Anna Josefina Berntsson. Hela berget skulle tas med för att undvika eventuella grannars kaffeplatser inpå huset. Persson tog 75 öre/m², medan Birger Olsson som jämförelse tog 50 öre. Men Olle och Bengta knusslade inte utan köpte hela 7 700 m².

En söndag i augusti 1939 kom en arkitekt från Boro-hus ut till Starrkärr för planläggning och beslut. Bengta hade klart för sig hur hon ville ha rumsindelningen osv. Ritningar och beställning bestämdes nog då så att byggmaterial kunde levereras till förkrigs kvalitet och köras ut på lastbilar strax före krigsutbrottet.

På klippan nedanför Skeppare Birger Olssons hus lagrades virke under presenningar. Olle anlidade byggmästare Josef Martinsson i Ödsmål för bygget. Väg saknades upp till Ingerskulle och Axel Karlsson fick i uppdrag att anlägga väg över sankna ängen och i branten upp till tomten. Med hästen Vega körde han sedan upp allt till bygget och varje gång måste han passera två grindar. På bygget arbetade också några fler från Hällesdalen, Axels son Leif och snickaren Johannes Persson.

För att spränga bort en bit av en klippa på vägen upp till tomten och för sprängning av grunden hade Olle först anlitat en man i Ödsmål, men Olle ändrade sig och jag fick följa med på cykelramen till denne man när pappa skulle säga upp avtalet. Han hade med sig en halvpanna och allt avlöpte väl. Troligen fick Julius Berntsson uppdraget. Han har i varje fall lagt stenläggningen runt huset och senare utförde han sprängningarna och stenläggningen till Appelgrens tennisbana. Av all sprängsten från husgrunden byggdes sedan terrassen upp utanför ytterkällaren.

Nybyggartiden

*Rast vid evakueringen
14 april 1940*

*Med Johannes Persson
för att titta på bygget*

När Hitler invaderade Danmark och Norge den 9 april 1940 evakuerades Bengta och de tre yngre barnen för att bo i det pågående bygget. Olle och Birgitta återvände till sta'n för arbete på Tekniska Gymnasiet och för skolgång. Det var fortfarande vinter när vi kom dit i april, snön låg djup i Hällesdalen. Även denna gång for vi också ut med taxi med släpvagn från Göteborg och kunde då åka över den nybyggda Göta Älvbron.

Huset var väl beboeligt under tak, men på ovanvåningen var golven inte lagda och inte heller betonggolven i källaren. Olof och Johan lekte i pannrummet och halkade, så att vi satte märken i storkällarens nylagda golv, som byggmästaren snabbt reparerade. Marken runt huset var ännu inte återfylld, så man fick gå in i huset på en spång.

Nybygget

*Taklagsfest. Johannes Persson t v
Leif och Axel Carlsson t h*

Bengta ordnade skyddsrum för oss i ytterkällaren, där vi skulle sitta i en soffa längst in under lågt tak. Carin fick gå i skola i kröken mellan Viddesgårde och Bräutigams. Vi pojkar levde fria livet och det var spännande att följa bygget. Olof såg lågflygande flygplan över Hakefjorden, men är osäker om det kan ha varit tyska plan.

Vi var inte de första sommargästerna i Hällesdalen. På klippan ovanför Ingerskulle också med fin utsikt hade Knut och Hellen Appelgren byggt sitt hus och på åkern väster om Skepparns skapade Alrik och Lisa Holgén sitt sommarnöje. Alrik grävde själv källargrunden sommaren 1938, då han och hans familj hyrde sommarbostad i ett grannhus till "Gatan". På så sätt lärde vi känna barnen Holgén – Brita, (som senare ändrat sitt namn till Elisabeth), Göran och Inger. Holgéns och Appelgrens var folkskollärare och det var mest lärare som skaffade sig sommarställen på 30- och 40-talen, då andra bara hade två veckors semester. Pojkarna Göran Holgén, Lennart och Bosse Appelgren blev också pojkarnas bästa kamrater på Hällesdalen.

Det blev en nybyggartid fylld av arbete. Vattenledning grävdes från nygrävda brunnen nere vid trädgårdslanden upp till Lyckan och vidare till tvättstugan i källaren, där det fanns en handpump med vilken vi pumpade upp vattnet till hydroforen, en stor stålcylander. Vi anordnade sen tävlingar om vem som var snabbast på hundra pumpsdrag.

Brunnen sydväst Lyckan hade grävts tidigare då Knut Appelgrens fått utslag på sin slagruta där, men övergavs till förmån för den nygrävda.

Historien om Ingerskulle i Hällesdalen

Skogen skulle röjas och de fällda tallarna sågades upp till vedpannan i källaren. Skepparn och Birgitta hjälpte till med trädsågning och Olle klöv vedklabbar hela tiden, medan vi barn hjälpte till med att stapla de stora vedhögarna. Huset målades inte första året. Målare Jakobsson, i huset vid gårdet före Karlssons, utförde målningen och fastgjutningen av trappräckena. I källaren byggdes en matkällare med god sommarsvalka och i skorstenen ordnades en bakugn. I tvättstugan satte Bengta in en fast vedeldad tvättgryta. TC fanns också i källaren invid pannrummet. På båda planen byggdes tvättrum, men det fanns ingen dusch. Behövdes ej, då vi badade i havet. Vid besök på vinterlov var vattnet avstängt och då hämtades vatten i hinkar från Skepparns pump vid hans hönshus.

Redan första sommaren bjöd Olle och Bengta in grannar och många från ortsbefolkningen till midsommarfest med dans på Lyckan och de fortsatte med den traditionen i många år tills grannarna Dagmar och Gustaf Hultmark tog över arrangemangen.

Senare ordnade Fritznes midsommardansen med tillhörande roliga aktiviteter.

Tidigt utvecklades en vänskap mellan grannar och ortsbefolkning.

Det var säkert Bengta som födde den strålande idén med glasveranda – en plats för många glada måltider och fester och också för testunderna och verksamheter för barnbarnen under regniga sommark dagar, om inte Bengta hade syateljé med massproduktion av lakan till alla barnen.

Då det blev mycket virke över föreslog byggmästare Martinsson att han kunde bygga en redskapsbod, men Olle ville hellre ha en sport- och arbetsstuga ute i skogen. Den inreddes med två garderober och säng däremellan samt ett skrivbord, där Olle kunde sitta på somrarna och skriva och studera. Olof satt ibland med och ritade bilar.

Efter förmiddagens studier fortsatte Olle med skogsröjning och trädgårdsarbete. Bad blev det endast då han hade svettats.

Sportstugan, som den kallades, blev till stor glädje för oss barn. Vi övernattade Herrarna fick övernatta i sportstugan och systrarna fick flytta över till grannar. där med kamraterna och när Lars scoutgång kom förbi kunde de också sova där. Bengta kom rusande och ville ge dem fler kuddar. ”Behövs inte. Vi har plånböcker.”

När Olle firade sin 50-årsdag 1944 inbjöds släkt, vänner och vännerna i Hemvärnet med fruar till fest och övernattni ng, i allt 19 personer. Det blev mycket trångt. Herrarna fick övernatta i sportstugan, systrarna fick flytta över till grannar och sidogarderoberna på ovan-våningen kunde utnyttjas. Efter den festen tvättade Bengta 38 lakan och det var innan tvättmaskin kom till huset! Och då ville inte Olle vara tvättmaskin i det huset.

Närmast runt huset och trädgårdslanden nere vid brunnen sattes ett enkelt taggtrådsstaket upp för att hindra korna att komma in på tomten. En morgon väcktes Bengta och Olof av kornas betande nedanför sydgaveln.

Historien om Ingerskulle i Hällesdalen

Sedan sattes ståltrådsstaketet ut runt hela tomten med grind ner till badet i Svanhalsen.

Den första tiden hade vi varken el eller telefon. Under kriget, då fotogen var en bristvara, hade vi illaluktande karbidlampor med sitt starka, kalla ljussken i köket, medan vi i stora rummet kunde samlas runt fotogenlampans varma sken till måltider och läsning.

El fick vi först 1946 eller 1947 efter de bofasta. Luftledning anslöts till vänster om ingången. Då installerades först ett litet kylskåp och en kokplatta vid sidan om vedspisen i köket och pump till hydroforen.

När vi behövde ringa kunde vi gå till Birger Olsson – Hällesdalen 12 - men vi ville inte besvära honom så mycket, så mest gick vi nerför Lisbettan ända bort till Hilde Hermanssons, som hade telefonstationen i Hällesdalen. Det blev många promenader i samband med mormors död i augusti 1947. Först 1949 fick vi telefon – Hällesdalen 51, som fortfarande finns kvar i det utökade telefonnumret.

Att få fram mat till alla i kristid med matvaruleverans en gång i veckan och de första åren endast med vedspis i köket, det var enastående! Vissa år var det nog fler dagar *med* gäster än *utan*! Matvaror beställdes från Hellqvists lanthandel i Ödsmål och hämtades ovanför Klevet eller utanför Skepparns hus med barnskrindan. Vi hade ju ingen kyl och frys, vilket medförde att Bengta fick steka köttbullar och kåldolmar halva fredagsnatten efter matleveransen.

Ägg och mjölk handlades hos Maria Persson eller hos Gerda Karlsson. Ibland hade vi sällskap av kamraterna när det skulle hämtas på kvällen. Det var roliga vandringar med upptåg. Vi barn fiskade. Någon gång bakade Bengta runda knäckebrödsbakor i källarens bakugn.

Nyodling och utbyggnad

Sista havreskörden på åkern 1949 tillsammans med Skepparn

Bengta och Olle väl munderade för trädbesprutning på nya åkern

1949 köptes den 3 000 m² stora åkern mellan Holgéns och Appelgrens av Birger och Ada Olsson. Då kunde bilväg anläggas direkt in till Lyckan. Tomtarealen hade då växt till mer än en hektar. På denna åker blommade Bengtas trädgårdskunnande helt ut. Här planterades ännu mer fruktträd än i gamla trädgården ner mot gamla brunnen, här anlades potatisland, jordgubbsland, hallonhäck och krusbärsbuskar mm mm. Varje sommar kom Hilde Hermansson med sin häst, lika istadig som Hilde, med ett lass prima hästgödsel till Bengtas odlingar.

Sportstugan på plats. Observera traktorn t h

Bengta ville sedan flytta sportstugan upp på klippan med den strålande utsikten ovanför stora huset för att barnen skulle kunna bo där med sina familjer. 1957 kom Leif Carlsson med sin traktor och drog upp huset i en förberedd trädgata genom den då ännu täta skogen. Gemensamt hade vi dessförinnan rensat berget och förberett med grundplintar. Först byggdes köket och lilla sovrummet till och skorsten uppfördes med öppen spis, både ute och inne.

Omkring 1960 byggdes hall, sovrum och tvättrum till mot öster. Senare tillkom installation med dusch. I slänten ner mot komposten sattes det upp ett utedass, luftigt och torrt. Byggmästare Martinsson anlätades hela tiden vid utbyggnader och blev också en vän till familjen.

Bengta, öppen för innovationer, ordnade också en mulltoa i stor-källaren. Efter några år fungerade nymodigheten inte så bra. Det var Folke som då forslade bort ”skiten”.

Det gästfria sommarhemmet

Lyckan har alltid varit den naturliga samlingsplatsen för testunderna för alla som just då var på Ingerskulle. Samtal under Olles naturliga ledning och med Bengta flitigt hantverkande och kommenterande med kloka inpass.

På Lyckan spelades fotboll, krocket och badminton och pojkarna grävde gropar för längd- och höjdhopp för idrottstävlingar. Det tävlades också om att erövra världsrekordet i terrängloppet Hällesdalen runt.

Det var verkligen ett gästfritt hus. Flera av Bengtas och Olles syskon med familjer kom på besök. Populära var de billiga s k tiodagarsbiljetterna, så det var med dagens mått långa gästbesök.

*Torstens familj på besök
Bengta, Jan, mormor, Birgitta S, Birgitta C,
Olle, Carin, Birgit, Åke och Olof*

Historien om Ingerskulle i Hällesdalen

Mormor, moster Dagmar, Carl-Fredrik och Hans på väg till avresa från Klevet

*Olle och fyra syskon med Sjöstrands- och Carlestams-kusiner
Birgitta, Olle, Bo S, Carin, Nils S, Olof, Mats C och Johan.*

Vi barn fick på så sätt träffa och leka med många kusiner på båda sidor. Men det kom också andra släktingar och många vänner. I det gästfria hushållet var det helt naturligt att Birgitta och Carin skulle hjälpa till i hus och trädgård, medan pojkarna efter någon liten punktinsats kunde leva fria livet.

Olle firade de flesta av sina födelsedagar på Hällesdalen.

På 50-årsdagen uppvaktade grannarna på morgonen med flaggstång

På kvällen var det fest för vänner och hemvärnsmännen med fruar.

60 år firades i Hamburgsund med rundresa till hållristningarna i Tanum och middag i Grebbestad.

Tekniska Gymnasiets hela kollegium med fruar bjöds på efterfest efter 60-årsdagen. Det ordnats då också olika aktiviteter, som bergsbestigning av Hällesberget och segling t ex.

Alla beordrades att efter festen ta med en kartong husmodersäpplen. Vid hemresor på hösten hade vi själva också med oss många äppelkartonger. Den gången då vi stod och väntade på taxin utanför Skepparns i oktober 1957 kunde vi se Sputnik fara över himlen.

Historien om Ingerskulle i Hällesdalen

Uppvaktning av grannarna i Hällesdalen på 75-årsdagen

Knut Appelgren och Birger Olsson

80-årsdagen firades i Göteborg.

85-årsdagen firades också i strålande väder.

Historien om Ingerskulle i Hällesdalen

90-årsdagen firades i dagarna tre; först med familjen, sedan med släkt och vänner och sista dagen med grannarna i Hällesdalen. Det var då Olle kom in i köket och sa: "Dom pratar för lite. Mera whisky!" Spriten var då slut, men Lars importförråd räddade situationen.

Fortsatt underhåll och förbättring

Det har alltid varit mycket att göra på Ingerskulle. Birgittas Per fick t ex många somrar hugga ved och Lars røjde upp skogen nedanför glasverandan. Det partiet döptes till Assuransparken av Olle.

Stora huset och Lilla stugan har målats om många gånger av oss barn, i början under Bengtas ledning. I pannrummet hade hon sin stora samling av målarburkar och penslar.

Utanför köksfönstret mot norr borrades i berget, så att vi fick en god försörjning av gott vatten. Det borrades över 40 m, ungefär ner till havsnivån. Senare har pumpen bytts ut.

Carin och Lars med familj tillbringade långa sommarlov på Ingerskulle, då de bodde i Frankrike och de var då ett gott stöd för Olle och Bengta. Bengta ordnade ett undantag på ovanvåningen med matplats i övre hallen och med ett litet pentry i tvättrummet. Nedre tvättrummet byggdes om till badrum med wc och badkar. Wc anslöts till en 3 m³ tank i ytterkällaren. Det är ett äventyr när den tunga tankvagnen kommer för att tömma toatanken. Detta system fungerar än i dag. – *Hushållsvattnet* leddes till en enklare avloppsbrunn; nuförtiden till en trekammarbrunn.

Arvsskiftet 1987 efter Bengtas bortgång 1986 löste vi i gott samförstånd genom att Carin och Lars löste ut de andra syskonen med nettovärdet av fastigheten. Senare har Carin och Lars överlämnat Ingerskulle till Anders och Folke, medan Ingela fått kompensation i annan form. Folke och Sirpa, på senare år även Anders, bär huvudbördan av skötseln. Ingela och Erik ”hugger i med friska tag” när de vistas på Ingerskulle.

På senare tid har yttertaket lagts om och nya fönster har satts in i vissa rum. Robotgräsklippare har installerats så att den tidigare skogstomten numera delvis blivit en öppen skogspark.

För några år sedan renoverades duschrummet i Lilla stugan och en speciell toa-apparat installerades.

Behövlig dränering utefter norra gaveln har också utförts på senare år. Och nu 2024 renoveras köket till stor del.

Hela tiden har det över 80 år gamla Ingerskulle underhållits på ett föredömligt vis.

Det har varit värdefullt för oss andra i syskonganerna att Ingerskulle kunnat ”stanna i släkten” på något sätt. Vi i de andra syskonganerna har alltid känt oss välkomna att få gästa och få känna vibrationerna av våra rötter i detta unika familjenav.

I böckerna *Som jag minns det* och *OLLE och BENGTA En släktkrönika* finns mer berättelser om Ingerskulle.

Lunch efter kusträffen i Rönäng den torra och varma sommaren 2018

Historien om Ingerskulle i Hällesdalen

Måns, Hallvard, Ingela, Sten, Anders, Valter och Konrad

Axel, Nina, Nicolás, Albert, Stina, Andrea och Paulina på glasverandan

Afton vid Hakefjord, målad i september 1956 av Olof